

ВІТАННІ, словы-звароты да чалавека пры сустрэчы ці развітанні як знак добразычлівасці, дружалюбнасці. У ранейшыя часы на вясковых вуліцах прынята было вітацца нават з незнаёмымі людзьмі, што лічылася неад'емнай рысай звычайнай ветлівасці. У народзе казалі: «Грэх, як не скажаш чалавеку: здароў! Свіння, вокала свінні прахадзёмшы, і то рухаіць». Для В. пры спатканнях па-за домам, пры ўваходзе ў хату да блізкіх, суседзяў ці чужых людзей існуюць устойлівыя кананічныя звароты. Пэўныя словы-В. гучаць у беларусаў у розныя поры сутак: «Добрае раніцы!», «Дзень добры!», «Добры вечар у хату!». Своеасаблівай формай В. з'яўляецца згадка ці роспыт пра здароўе, проста пажаданне добрага фізічнага стану сустрэчнаму: «Здароў!», «Добрага здароўечка!», «Як чуешся?», «Ці жывенькі, ці дужэнькі?». Кожнае В. прадугледжвае адпаведны адказ з замацаваных у народзе ўстойлівых формул: «Здароў! — Здароў, калі змалоў», «Як жывяце? — Нічога сабе, жывём, хлеб жуём». У былыя часы ў В. выразна праступалі сацыяльна-саслоўныя адрозненні: «Чалом кланяюся! — Паклон табе!». Існуе пэўная залежнасць формы В. ад узросту тых, хто і з кім вітаецца. В. малодшага з пажылым чалавекам больш паважлівыя. Своеасаблівацю вызначаліся В., спалучаныя з добрымі зычэннямі людзям, занятым нейкай працай: «Бог на помач!» Падобныя В. маглі мець і належны адказ: «Памагай Бог! — Казаў Бог, каб ты і памог». Розныя віды працы суправоджаліся адпаведнымі В.-зычэннямі. В. гучалі, калі госць пераступаў парог хаты: «Хлеб ды соль! — Просім есці»; «Смашнага! (падчас яды) — Просім, сабе носім»; «Сыць вам, людцы!»; «Спарына вам у чарку!». Адметнасцю вызначаліся В., якія гучалі на пэўныя нар. і рэлігійныя святы: «Хрыстос уваскрос!» (Вялікдзень); «Пане Езус пахваляны! Ці жывы, ці здаровы? Віншую вас з Новым рокам, шчасцем!» (Каляды). Сталыя звароты чуюцца і пры развітанні: «Усяго добрага!»; «Астайцеся жывенькія-здравенькія»; «Спакойнай ночы! — З Богам шчаслівым!». У сардэчных В., зычэннях, якія гучаць у час розных жыццёвых акалічнасцей, выявіліся гуманныя рысы нашага народа,

вялікая павага і прызнасць да чалавека.

Літ.: Выслоўі / Склад. М.Я.Грынблат. Мн., 1979.

У. А. Васілевіч.